

Åsiktsdokument – pedagogik och kvalitetssäkring

Samtliga utbildningar vid Sahlgrenska akademien förbereder studenterna för yrken eller ämnesområden där kompetens är av yttersta vikt för det omkringliggande samhället, oavsett om det är i patientarbete, industri, myndigheter eller forskning. Den kompetens som våra studenter tillägnar sig på utbildningarna på grundnivå och avancerad nivå och på forskarnivå.

Det är av yttersta vikt att utbildningens kvalitet upprätthålls och utvecklas över lång sikt och att inga förändringar, oavsett om de är temporära eller permanenta, leder till godtyckliga sänkningar eller höjningar av kraven på studenterna. Att höga, tydliga, rättssäkra och relevanta krav ställs är en förutsättning för en högkvalitativ utbildning.

1. Kursplaner

Kursplanerna är utbildningens viktigaste juridiska dokument och är juridiskt bindande efter att den lämnats ut till studenterna åtta veckor innan kursstart. Vi ser att kursplanen är ett löfte till studenter och ett åtagande från universitetets sida. Det ska vara tydligt och uttömmande för att vi studenter ska veta vad som förväntas av oss och vad vi kan förvänta oss av universitetet under kursens gång.

Vid arbete med att ta fram kursplaner är det viktigt att utomstående, både ämnesmässigt och pedagogiskt sakkunniga, deltar i arbetet med att ta fram kursens mål, undervisningsformer och former för bedömning. Studenter ska vara en självklar del både i arbetet att ta fram och i att revidera kursplanerna. Kursplaner ska hållas uppdaterade och revideras regelbundet.

I kursplanen ska kursen innehåll klargöras på ett tydligt och rättssäkert sätt.

Obligatoriska moment ska specificeras. Den som läser kursplanen måste kunna förvänta sig att veta grunder för betygssättning och att skriftliga kriterier finns för examinationer. Lärandemålen ska vara tydliga och formulerade på ett sådant sätt att de ska kunna kopplas både till mål med hela utbildningsprogrammet och mål med enskilda examinationer och moment. Uppgifter kring eventuell VFU ska vara tydliga.

Sahlgrenska akademins Studentkår anser därför:

1. **att** utomstående ämnesmässigt och pedagogiskt sakkunniga ska delta i arbetet med att ta fram kursplaner och att jämförbara kursplaner vid andra lärosäten beaktas i arbetet.
2. **att** studenter ska involveras både när nya och reviderade kursplaner godkänns.
3. **att** kursplanerna regelbundet ska granskas och revideras.
4. **att** lärandemålen ska vara tydliga nog för att en student vid kursstart ska veta vad hen ska kunna vid kursens slut.
5. **att** kursmålen tydligt ska anknyta till utbildningsmålen och de nationella examensmålen.
6. **att** samtliga obligatoriska moment tydligt ska specificeras i kursplanen (jfr t.ex. UKÄ:s *Rättssäker examination*, fjärde upplagan, sid. 7 och sid. 68) tillsammans med eventuella ersättningsuppgifter.
7. **att** tvågradig betygsskala ska användas på samtliga professionsutbildningar.
8. **att** samtliga examinationstillfällen ska förses med skriftliga kriterier för betyg.

2. Utbildningen på grund och avancerad nivå

Under sin utbildning på Sahlgrenska akademien ska studenten genomgå en kontinuerlig kunskapsprogression. Undervisningen på grundnivå ska vara adekvat och stimulerande som förberedelse för undervisningen på avancerad nivå. På Sahlgrenska akademien finns en bredd av professionsutbildningar som leder till distinkt olika kompetenser. För att utbildningen ska förbereda studenter på bästa sätt bör professionsutbildningarna vara direktutbildningar.

Sahlgrenska akademins Studentkår anser:

1. **att** samtliga studenter på Sahlgrenska akademien ska befinna sig i en komplett akademisk miljö under hela sin campusförlagda undervisning.
2. **att** det till varje program på grundnivå (kandidatprogram) ska finnas möjlighet att därefter läsa till en examen på avancerad nivå (magister- eller masterexamen).
3. **att** de akademiska professionsutbildningarna bör vara direktutbildningar.

2.1 Undervisning

Ansvaret för studentens lärandeprocess delas mellan student och lärare. Varje student vid Sahlgrenska akademien ska få bästa möjliga förutsättningar att lära sig.

Undervisningen ska hållas kort och koncis och både fokusera på och täcka in samtliga av kursens lärandemål.

Sahlgrenska akademins Studentkår anser därför:

1. **att** samtliga undervisningsmoment tydligt ska överensstämja med kursens lärandemål och att de aktuella lärandemålen ska utgöra grunden för undervisningsmomentets utformning.
2. **att** allt undervisningsmaterial ska vara uppdaterat och anpassat till målgruppen.
3. **att** undervisningen på professionsutbildningarna ska anknytas tätt till yrket och ge studenten kunskaper och öva studentens förmågor som är relevanta för yrket i fråga.
4. **att** undervisande personal ska ha den tekniska kunskap som krävs för undervisningsplattformen samt den tekniska utrustningen i undervisningslokaler.
5. **att** eventuella grupper ska sättas samman av den undervisande läraren, men att deltagare, förutom vid större arbeten, ska ha möjlighet att byta grupp och att läraren vid behov ska ta hänsyn till befintliga grupper.

2.2.1. Verksamhetsförlagd utbildning

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är av yttersta vikt för att ge studenterna vid professionsutbildningarna god kännedom om yrket och övning i relevanta färdigheter. VFU bör ge studenten goda förutsättningar att växa i sin roll, ta ökande ansvar och delta praktiskt i arbetet, samtidigt som handledare måste ansvara för att arbetet utförs på ett säkert sätt. VFU-handledare måste därför vara kompetent både inom sitt ämne och som handledare. Kursplan ska tydligt ange lärandemål för VFU och riktlinjer för avbruten VFU.

Sahlgrenska akademins Studentkår anser:

1. **att** VFU är en viktig del av många av akademins utbildning och att tillräcklig omfattning av VFU ska säkerställas.
2. **att** all VFU ska vara studentaktiverande, d.v.s. ha en form där studenten förväntas och inbjuds att ta en aktiv del av arbetet på arbetsplatsen.
3. **att** kontinuitet och progression i arbetsuppgifter under och mellan VFU-perioder ska säkerställas.
4. **att** kriterier och rutiner för att avbryta VFU ska anges i kursplanen hos samtliga kurser som har VFU.
5. **att** samtliga VFU-handledare ska ha handledarutbildning och känner till sina rättigheter och skyldigheter som handledare.
6. **att** VFU inte ska innebära merkostnader för studenten.

2.2.2. Laborationer

Laborationer är en viktig del av många utbildningarna vid Sahlgrenska akademien. Laborationerna syftar till att studenterna ska få förståelse och kunskap som anknyter till föreläsningar. Det är av största vikt att laborationshandlare har både pedagogisk kompetens och stor kunskap inom det berörda området. Arbetet i laborationssalarna bör utföras på ett standardiserat och säkert vis.

Sahlgrenska akademins Studentkår anser:

1. **att** laborationsrapporter ska rättas på ett likvärdigt sätt, oavsett vem som rättar dem, och att det vid behov finns rutiner för att säkerställa det.
2. **att** laborationshandledare ska vara delaktiga och engagerade i studentens lärande.
3. **att** stämningen i laborationssalen ska vara inkluderande och stimulerande.
4. **att** laborationen ska utföras på samma vis oberoende av laborationshandledare eller -assistent (bl.a. hur utrustning används och vilken information som ges).
5. **att** i de fall då laborationsrapporter är examinerande så ska de uppta en proportionerlig del av det totala antalet högskolepoäng som kursen består av.
6. **att** studenter under sin utbildning ska få prova på relevanta laborativa metoder.

2.3. Examination

Examinationen är studentens sätt att visa vad hen har lärt sig under kursen. Alla obligatoriska moment ska vara examinerande. Examinationer ska tydligt anknyta till kursplanen. Alla utbildningar på Sahlgrenska akademien ska examineras enligt en tvågradig betygsskala, eftersom examinationen ska bekräfta att studenten har tillräckliga kunskaper. De studenter som inte besitter dessa kunskaper ska erbjudas chans till omexamination och senare kontakt med studievägledare om detta skulle behövas.

Sahlgrenska akademins Studentkår anser därför:

1. **att** alla obligatoriska moment ska vara examinerande och ha skriftliga kriterier som tydligt knyter an till kursmålen.
2. **att** all bedömning ska vara individuell och examinationer utformas så att de individuella prestationerna är tydligt särskiljbara.
3. **att** sals- såväl som hemtentamina utförs och rättas anonymiserade.

4. **att** student som önskar avsluta skrivningen ska få lämna skrivningssalen så snart dörrarna stängts för senkommande studenter.
5. **att** alla professionsutbildningar ska använda sig av en tvågradig betygsskala.
6. **att** gemensamma nationella examinationer är av godo och tjänar till att kvalitetssäkra utbildningskvaliteten.
7. **att** universitetsgemensamma skrivsalar om möjligt ska användas vid skriftlig examination.
8. **att** examinator ska finnas tillgänglig för frågor vid samtliga examinationer, helst fysiskt, och ifall hen enbart är tillgänglig under en del av examinationen den tiden ska anslås i tentamenssalen eller på skrivningens förstasida.
9. **att** frågor ska strykas om det framkommer att de innehåller felaktigheter.
10. **att** ett omexaminationstillfälle (även vid t.ex. laborativa moment eller VFU) examinationer ska erbjudas inom åtta veckor efter ordinarie examinationstillfälle.
11. **att** antalet gånger en student kan genomföra en skriftlig tentamen inte ska begränsas.
12. **att** de studenter som inte klarar sina examinationer ska kontaktas av studievägledare.
13. **att** tentamensgenomgång ska erbjudas efter offentliggörandet av resultaten från salstentamen.

3. Forskarutbildningen

Forskarutbildningen vid Sahlgrenska akademien ska hålla en hög kvalitet och vara internationellt attraktiv tack vare en akademisk, internationell och stimulerande miljö. Utbildningen ska rusta studenten för deras professionella framtid, oavsett om studenten väljer en karriär inom akademisk forskning, vård och omsorg, industrin eller offentlig verksamhet.

Studenter vid forskarutbildningen (här benämnda doktorander) befinner sig i ett mellanting mellan student och lärare, då de samtidigt som de går en utbildning också deltar i utbildningen av studenter på grund- och avancerad nivå. Av denna anledning är det mycket viktigt att doktoranderna får god handledning med en hög grad av kontinuitet. Vi anser att alla doktorander ska ha en huvudhandledare samt minst en bihandledare.

Alla doktorander ska ha möjlighet till som mest tjugo procent institutionstjänstgöring inom administration, studentkårsarbete eller undervisning, om studenten önskar och det finns möjlighet till detta på den institution som studenten tillhör. Eventuell institutionstjänstgöring ska ersättas med en motsvarande förlängning av studentens studietid.

3.1. Arbetsmiljö

Doktorandens speciella position som både student och lärare måste tas i beaktande när arbetsmiljön för doktorander diskuteras. Sahlgrenska akademins studentkår anser därför:

1. **att** doktorandernas arbetsmiljö ska vara god och likställas med övriga anställdas arbetsmiljö.
2. **att** arbetsmiljön för doktoranderna årligen ska undersökas, på ett sådant sätt att en kontinuerlig utveckling och förbättring av arbetsmiljön möjliggörs, samt att alla undersökningsresultat och planerade och genomförda åtgärder ska tillgängliggöras för doktorander.

3.2.Handledning

Sahlgrenska akademins Studentkår ser vikten av relationen mellan doktorand och handledare i utvecklingen, utbildningen och den tidiga karriärutvecklingen för doktoranderna, och ser därför angelägenheten i att Sahlgrenska akademien kontinuerligt stöttar och utvecklar dessa relationer.

Sahlgrenska akademins studentkår anser därför:

1. **att** alla handledare ska vara väl informerade i deras doktoranders individuella studieplan och att de ska se till så att den följs upp systematiskt.
2. **att** alla doktorander ska ha en huvudhandledare och minst en bihandledare.
3. **att** alla handledare ska ha kompetens inom handledning av doktorander.
4. **att** det ska vara klart och tydligt vad som ingår i rollen som handledare åt doktorander.
5. **att** alla doktorander, oavsett finansierings- och anställningsform, ska ha samma rättigheter till handledning från deras akademiska handledare.
6. **att** alla doktorander ska ha rätt till minst 80 timmar handledning under ett år.

3.3. Anställningsvillkor och -uppgifter

Sahlgrenska akademins Studentkår anser därför:

1. **att** alla doktorander ska vara anställda från den första dagen de påbörjar sin forskarutbildning.
2. **att** alla doktorander med andra arbetsgivare än Sahlgrenska akademien eller Göteborgs universitet ska ha samma möjlighet att delta i akademiska aktiviteter såsom kurser, färdighetsutveckling, seminarier och workshops, samt samma förutsättningar för studentrepresentation som doktorander med Sahlgrenska Akademien som sin arbetsgivare.

3.4 Utvecklingen av akademiska färdigheter

Rollen som forskare är väldigt komplex och innefattar ett brett kompetensfält som är nödvändig för en framgångsrik karriär, både inom och utanför akademien. På grund av detta är det nödvändigt för doktorander att de inte bara utbildas och handleds inom ämnen direkt kopplade till forskning utan att de också ges möjlighet att utveckla kompetens och färdigheter inom t.ex. professionellt nätverkande, att tala inför publik, mediakommunikation, karriärplanering och anslagsansökning.

Sahlgrenska akademins Studentkår anser därför:

1. **att** alla doktorander ska ges möjlighet att delta i ett mentorskapsprogram om de så önskar.

2. **att** alla doktorander ges adekvat träning och handledning inom karriärplanering och -styrning, oavsett val av karriär.
3. **att** alla handledare ska stötta sina doktorander i upprättandet och upprätthållandet av professionella nätverk.
4. **att** alla handledare ha stötta sina doktorander i utvecklingen av de praktiska färdigheter som behövs för att leda forskningsprojekt.

3.5 Undervisning

Sahlgrenska akademin's Studentkår anser därför:

1. **att** alla doktorander ska ges möjlighet att undervisa.
2. **att** alla doktorander ska ha fullgjort obligatorisk pedagogikundervisning innan de påbörjar sitt första undervisningsuppdrag.
3. **att** alla doktorander ska ges adekvat handledning och träning för att stödja utvecklingen av deras undervisningskompetens.

4. Kvalitetssäkring

System för kvalitetssäkring av utbildningen är av yttersta vikt för att studenterna ska erbjudas utbildning av högsta kvalitet. Det är viktigt att studenterna har stort inflytande över kvalitetssäkringsprocessen och att processen leder till konkreta förbättringar i verksamheten. Samtliga kurser ska i enlighet med universitetets regler utvärderas med anonyma kursutvärderingar efter kursens avslutande (jfr GU:s *Regler för studier på grundnivå och avancerad nivå*, §6). Kvalitetssäkring som genomförs genom externa bedömargrupper ska omfatta studentrepresentanter från ämnesmässigt liknande utbildningar på andra lärosäten eller fakulteter. Kvalitetssäkringsarbetet måste ha en tydlig pedagogisk förankring.

Sahlgrenska akademin's Studentkår anser därför:

1. **att** varje kurs ska välja två kårmedlemmar att fungera som studenternas studentfackliga representanter samt att dessa representanter ska betecknas kursrepresentanter.
2. **att** varje program ska ge utrymme åt kåren att informera om sin verksamhet och det utbildningsbevakande uppdraget.
3. **att** varje kurs/termin tydligt ska ge studenterna möjlighet till anonym kvantitativ utvärdering genom enkäter, för att lämna respons som sedan återkopplas till berörda lärare så väl som berörda studenter.
4. **att** akademin kurs- eller terminsvis ska anordna möten för kvalitativ utvärdering genom dialog mellan kursrepresentanter och kursansvariga, till exempel så kallade kursnämnds- eller samförståndsmöten.
5. **att** undervisningsinnehåll, regeldokument och -efterlevnad, beslutsprocesser och examinationer regelbundet och standardiserat underkastas extern kvalitetsgranskning.
6. **att** det ska finnas tydliga rutiner för intern kvalitetsgranskning även av undervisningen, till exempel VFU och laborationer, samt föreläsningmaterial och -upplägg.

7. **att** resultatet av kursvärdering återkopplas studenterna som genomgått kursen tillsammans med åtgärdsplan för identifierade brister.
8. **att** aktiva lärare fortlöpande ges möjlighet till fortbildning inom pedagogik.
9. **att** pedagogiskt sakkunniga deltar i såväl planering som utvärdering och granskning av utbildningen.

5. Schemaläggning

Högre utbildning skiljer sig från annan utbildning genom den bygger på en stor grad av personligt ansvar. Antalet obligatoriska moment bör därför minimeras och studentens kunskapsinhämtning istället kontrolleras genom examinationer. Att studenterna annars inte skulle närvara är aldrig ett argument för att göra ett moment obligatoriskt.

Undervisningen bör i möjligaste mån ses som ett erbjudande till studenten, som det är studentens ansvar att utnyttja på bästa sätt. Om universitet i förväg behöver veta hur många studenter som kommer till ett moment för att planera t.ex. lärarresurser bör istället ett bokningssystem användas. Vissa moment, t.ex. VFU, seminarier eller vissa gruppövningar, bör av sin natur vara obligatoriska. UKÄ skriver att "[n]är det på detta sätt ställs krav på deltagande i ett utbildningsmoment för att studenten ska kunna godkännas på kursen, är det obligatoriska momentet en del av examinationen". Som del av kursens examination ser vi det som självklart att obligatoriska moment tydligt specificeras i kursplanen tillsammans med tydliga riktlinjer kring betygskriterier, tillfällen för omexamination och eventuella ersättningsuppgifter. Nya obligatoriska moment kan därför inte läggas till efter att kursplanen skickats ut till studenterna.

Behovet av självstudietid måste beaktas vid schemaläggning och schemaläggas med minst åtta timmar per vecka vid heltidsstudier (att jämföra med 50 procent vid vissa universitet utomlands). Samtidigt får självstudier inte utgöra utbildningens huvuddel eller ses som "ledig tid" utan studenten måste för att kunna nyttiggöra självstudietiden ha givits tillgång till instuderings-, undervisnings- eller inläsningsmaterial.

Många studenter har ett pressat schema och är beroende arbete vid sidan av för att få sin vardag och ekonomi att gå ihop. Liksom universitetet förväntar sig professionalitet och förutsägbarhet i kommunikationen från studenterna bör studenterna kunna förvänta sig professionalitet och förutsägbarhet i kommunikationen från universitetet. Studenterna ska kunna förvänta sig att undervisningen i normalfallet börjar och slutar vid i schemat angivna tider. Schemat ska vara väl tillgängligt via ett digitalt schemaläggningssystem, förslagsvis TimeEdit, för studenterna senast fyra veckor innan kurs- eller delkursstart och placeringar utanför Göteborg ska anges i god tid. TimeEdit eller likvärdigt system ska användas på samtliga kurser och vid praktik, då det går att lägga in i andra kalendersystem. Eventuella tilläggscheman kan distribueras som separat fil, men bör i sådana fall möta högt ställda krav på tydlighet, distribueras inom samma tidsram som andra scheman och inte ändras med kort varsel.

Sahlgrenska akademins Studentkår anser därför:

1. **att** preliminärt schema inkl. VFU-placeringar och laborationsgrupper ska vara studenterna till handa senast fyra veckor innan kurs- eller delkursstart.

2. **att** en kurs i genomsnitt ska schemaläggas med minst 15 och mest 32 timmars undervisning (till exempel föreläsning, laboration, seminarier eller VFU) per kursvecka.
3. **att** eventuella förberedelser som studenten förväntas genomföra inför kursen tydligt ska informeras om i god tid innan kursstart.
4. **att** eventuella förberedelser inför ett kursmoment, som studiehänvisning eller särskild klädsel, framgår av schemat.
5. **att** självstudietid ska erbjudas och att studenterna ska ha förutsättningar att använda den på bästa sätt.
6. **att** TimeEdit (eller i undantagsfall annat likvärdigt, digitalt system) ska användas på samtliga kurser och att ett för studentens planering tillräckligt detaljerat schema ska vara tillgängligt på TimeEdit senast fyra veckor innan kurs- eller delkursstart.
7. **att** en skriftlig tentamen ska föregås av minst två dagars schemafri inläsningstid, och fler dagar om tentamens omfattning gör det påkallat, och följas av minst en ledig eller schemafri dag.
8. **att** undervisningen ska utnyttja schemalagd tid (d.v.s. inte regelbundet börja långt efter eller sluta långt före utsatt tid) och hållas inom schemalagd tid (d.v.s. inte börja innan och inte sluta efter utsatt tid).